

~ 2007 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ ~

DORIS LESSING

ARGOS'TAKİ KANOPUS ARŞİVLERİ 2

EVLİLİKLER

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Delij

Doris Lessing

2007 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Doris Lessing, 1919 yılında İran'da doğdu. Çocukluğunu Rodezya'da (bugünkü Zimbabve) geçirdi. 15 yaşında okulu bıraktı ve hemşirelik, telefon operatörlüğü gibi işlerde çalıştı. Rodezya'da ırkçılık karşıtı örgütlenmelerde rol oynadı. 1949 yılında Londra'ya yerleştikten sonra kendini tamamen yazarığa verdi. Eserlerinde, kendi yaşam tecrübelerinden yola çıkan Lessing, cinsiyetçilik, eşitsizlik gibi toplumsal sorunlarla mücadele eden bireyleri, küçük ya da büyük ölçekte politik çatışmaları, 20. yüzyıl savaşlarının gölgesinde kimliğini arayan insanları ve toplulukları konu etmektedir. Nobel Ödülü'nün yanında, Somerset Maugham Ödülü, James Tait Ödülü, David Cohen Anı Ödülü, Uluslararası Catalunya Ödülü, S.T. Dupont Altın PEN Ödülü gibi pek çok uluslararası ödüle layık görülen Lessing'in kitapları, feminist edebiyattan bilimkurgu edebiyatına, çok geniş bir yelpazeye sahiptir.

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünü bitirdi. 2001 yılından beri çeviri yapan Niran Elçi, yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi. Bram Stoker, George Orwell, George Saunders ve Terry Pratchett, eserlerini Türkçeye kazandırdığı yazarlar arasındadır. Ayrıca *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi'ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

EVLİLİKLER

© 2016, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 1980, Doris Lessing

İlk baskı 1980 yılında, İngiltere’de *The Marriages Between Zones Three, Four and Five* adı ile Jonathan Cape Ltd tarafından yapılmıştır.

Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Doris Lessing
TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi
EDİTÖR: Mehmet Barış Albayrak, Şirin Etik
DÜZELTİ: Ümit Mutlu
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sanbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Şubat 2018 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-15-1
Yayınevi sertifika no: 11945
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

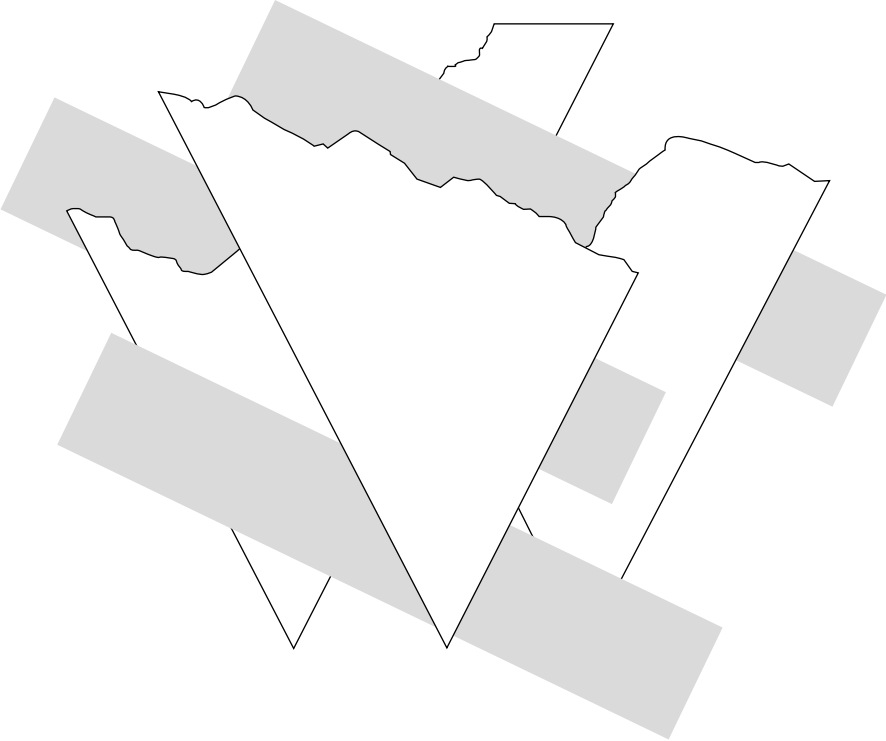
www.delidolu.com.tr

DORIS LESSING

ARGOS'TAKİ KANOPUS ARŞİVLERİ 2
ÜÇÜNCÜ, DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ
KUŞAKLAR ARASINDAKİ

EVLİLİKLER

(ÜÇÜNCÜ KUŞAK VAKANÜVİSLERİNİN ANLATIMIYLA)

Deli

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Söylentiler dedikodulara yol açar. Daha da önemlisi, şarkılar doğurur. Biz, kuşağımızın vakanüvisleri ve bestecileri iddia ediyoruz ki, bu örnek evliliğin gelini ve damadı yeni emirlerin ne anlama geldiğini daha anlamadan önce bile, onların şarkıları bizimleydi ve Üçüncü Kuşağın bir ucundan ötekine yayılıyor, geliştiriliyordu. Bu durum, elbette Dördüncü Kuşakta da aynıydı.

*Büyükten küçüğe
Yüksekten alçağa
Dörtten üçe
Gidilmez işte.*

Bu, çocuklara özgü bir sayı oyunuydu. Haberi duyduktan sonraki gün pencereden bu oyunu oynayan çocukları izliyordum. İçlerinden biri sokakta koşarak yanıma geldi ve anne babasından duyduğu “bilmeceyi” sordu: Bir kuğuyla bir kazı çiftleştirirsen kim üste çıkar?

Dördüncü Kuşaktaki kamp ve kışlalarda anlatılanları ve şarkıları kayda geçirmemeyi tercih ediyoruz. Samimiyetsiz olduğumuzdan değil. Daha ziyade, her vakayinamenin kendine özgü bir tınısı olduğundan.

Birbirimizi küçümsediğimizi mi söylüyorum? Hayır, Tedarikçilerin kararlarını açık açık eleştirmemize izin yok, ama Üçüncü Kuşaktaki bizler unutmadık, bu kadarını söyleyebilirim; o günlerde söylenen bir tekerlemenin üzerinde durduğu gibi.

Üç dörtten önce gelir.

Yolumuz barışçıl ve bereketlidir.

Savaş onların âdetidir!

Hiçbir şey olmadan günler geçti.

Bu ünlü evlilik her iki diyarın imgeleminde kutlanırken, konuyla en alakalı iki kişi yerinden ayrılmadı. Onlardan ne istendiğini bilmiyorlardı.

Bu evliliği kimse beklememişti. Henüz spekülasyon aşamasına bile gelmemişti. Biz kızımız Al•Ith, onlar ise oğulları Ben Ata'yla, Üçüncü ve Dördüncü Kuşakta rahatımız yerindeydi. Ya da biz öyle düşünüyorduk.

Evlilikten tamamen ayrı, bir sürü ikincil soru vardı. Neden kızımız Al•Ith'in, Ben Ata'nın bölgesine gitmesi ve evliliğin onların diyarında yapılması emredilmişti? Kendini beğenmiş bir hale mi gelmiştik?

Bu koşullarda, bir düğün ne demektir?

Hatta evlilik ne demektir?

Al•Ith, Emri duyduğunda bunun bir şaka olduğunu sandı. Kız kardeşiyle güldüler. Nasıl güldüklerini bütün Üçüncü Kuşak duydu. Sonra, ancak paylama olarak kabul edilebilecek bir mesaj geldi ve insanlar Kuşağın dört bir yanında, kurullar ve konferanslarda bir araya geldi. Bizi de çağırdılar, vakanüvisleri,

şairleri, bestecileri ve Hafızaları. Haftalar boyunca evlilikler ve düğünlerden başka bir şey konuşulmadı. Bilgi edinmek için çeşit çeşit eski hikâye ve şarkı incelendi.

Hatta Beşinci Kuşağa haberciler gönderildi. Orada eski tür evlilikler yapıldığına inanıyorduk. Ama Dördüncü Kuşakla aralarındaki sınır boyunca süren savaş yüzünden habercilerimiz Beşinci Kuşağa giremedi.

Bu evlilik kadim kurallara göre yapılacaksa Üçüncü ve Dördüncü Kuşak bir arada kutlama mı yapmalı, diye düşündük. Ama Kuşaklar birbirine karışamazdı, doğaları gereği hasımdırlar. Sınırın nerede olduğundan bile emin değildik. Sınırın bize ait tarafı korunmuyordu. Üçüncü Kuşak sakinleri yanlışlıkla veya çocuklarla gençlerin bazen yaptığı gibi meraktan sınıra yaklaştıklarında belli bir tiksintiye kapılıyorlar ya da en azından dıştaki yabancı hava ve atmosfer, onlarda sıkıntı gibi tezahür eden soğuk bir uyuşukluk, hoşnutsuzluk yaratıyordu. Dördüncü Kuşak bizim için, yasak olanın gizli cazibesini ve büyüsunü barındırmıyordu: Orası hakkında söyleyebileceğim en isabetli şey, onu unuttuğumuz olabilir.

Peki aynı anda iki düğün yapılabilir miydi; birbirimizden ne kadar farklı olsak da diyarlarımızın bir şeyi ortaklaşa aksettirmesini kutlayamaz mıydık? Ama bunun ne anlamı olurdu ki? Ne de olsa, düğünler ve kutlamalar bizim yoksun kaldığımız zevklerden değildi.

O zaman, olayı kutlamak için aramızda küçük düğünler mi düzenlemeliydik?

Yeni giysiler? Kamu binalarında süslemeler? Armağanlar? Eski şarkılar ve hikâyeler tüm bunlara izin veriyordu.

Daha fazla zaman geçti. Al•Ith'in keyifsiz olduğunu ve odayından çıkmadığını biliyorduk. Bunu daha önce hiç yapmamıştı, bize her zaman açık davranmıştı. Kuşağın dört bir köşesinde kadınların keyfi kaçmıştı, ümitsizdiler.

Çocuklar sıkıntı çekmeye başladı.

Sonra yeni dönemin gözle görülür ilk belirtisi geldi. Ben Ata, bir mesaj göndererek adamlarının gelip Al•Ith'i alacağını bildirdi. Bu kısa ve sert mesaj tam olarak onun kuşağından beklediğimiz şeydi. Savaş halindeki bir diyar görgü kurallarına ihtiyacı duymaz. Dördüncü Kuşak tarafından küçük düşürülmeye gönülsüz olmakta ne kadar haklı olduğumuzun kanıtıydı bu.

Al•Ith kızmıştı, isyan ediyordu. Gitmeyeceğini ilan etti.

Yine bir emir geldi ve kısaca, gitmek zorunda olduğunu bildirdi.

Al•Ith koyu mavi yas kıyafetlerine büründü çünkü bunun, hislerini anlatabileceği tek ifade biçimi olduğunu düşündü. Bizim için yas talimatı vermedi, zaten hepimiz yas tutuyorduk.

Kafamız karışık hissediyorduk ve böyle hissetmenin yanlış olduğundan kuşkulanıyorduk. Biz bu tür duygulara değer vermeyiz. Bu uzun zamandır böyle; aksini gösteren kaydımız yok. Bireysel olarak ağlayıp sızlamayız, acı çekmeyiz; kendimizden beklediğimiz davranışlar değildir bunlar. Bizim başımıza gelen, herkesin başına gelebilir. Kişisel kayıplarımız için duyduğumuz üzüntü ve yas resmileştirilmiş, toplu törenlere dönüştürülmüştür ve biz bu törenleri kendi küçük, kişisel duygularımızı ifade eden kanallar, araçlar olarak görürüz. Hiçbir şey hissetmediğimizden değil! Ama bu duygular her zaman dışarıya yöneltilir ve kendimizi, diyarımızı güçlendirmek için kullanılır. Ama

Al•Ith'in durumunda, bunun aksi oluyormuş gibi görünüyordu.

Kuşağımız hiç bu kadar çok gözyaşı, suçlama ve mantıksız, kötü duygular deneyimlememişti.

Al•Ith tüm çocuklarını yanına getirtti ve ağladıklarında onları durdurmadı.

Açık açık isyan ettiği düşünülmeden, bu kadarına izin verilmesi gerektiği konusunda ısrar etti.

Çoğumuz rahatsız olmuştu. Pek çok kişi onu eleştirmeye başladı.

Hiç böyle bir şey hatırlamıyorduk; kısa süre sonra, Tedarikçilerden ne kadar uzun zamandır bir Emir gelmediği hakkında konuşmaya başladık. İhtiyaçtaki –başka tanıma gerek duymadan basitçe, bu şekilde bahsediyorduk ondan– eski değişiklikleri nasıl karşıladığımızdan, neden şimdi böyle bir farklılık olduğundan söz ediyorduk. Kendi kendimize, dünyamızı yanlış gözlerle görme alışkanlığı edinip edinmediğimizi sorduk. Ama sahip olduğumuz ahengi, diyarımızın refahını ve güzelliğini beğenmemizin nesi yanlış olabilirdi? Kuşağımızın, refah ve düzen konusunda tüm diğer kuşaklarla en azından denk olduğuna inanıyorduk. Bununla gurur duymamız yanlış mıydı?

Ve sınırlarımızın ötesinde neler olduğunu düşünmeyeli ne kadar uzun zaman olduğunu fark ettik. Üçüncü Kuşağın genel olarak Yukarıdan yönetilen âlemlerden yalnızca bir tanesi olduğunu biliyorduk. Bu konu hakkında düşündüğümüzde, diğer âlemlerle etkileşim halinde olduğumuzun farkındaydık; fakat soyut bir şekilde. Kendimizi yalıtılmış mıydık? Kendi kendimize yeterli bir hale mi gelmiştik?

Al•Ith evinde oturmuş bekliyordu.

Sonra geldiler; hafif zırhlar kuşanmış yirmi süvariden oluşmuş bir birlikti. Bizim yüksek, güzel havamıza maruz kalmak onları hasta edeceğinden, koruyucu kalkanlar taşıyorlardı, taşımak zorundaydılar. Ama neden başlarını koruma ihtiyacı duymuşlardı; neden Dördüncü Kuşağa özgü, her silahı savuşturabilecek ünlü yeleklerden giymişlerdi? Davetsiz misafirlerimizin geldiği yolun kenarında dikildik ve onları eleştirircesine surat asarak izledik. Herhangi bir memnuniyet işareti vermemeye kararlıydık. Atlılar da bizi selamlamadı zaten. Sessizlik içinde saraya yollandılar ve Al•Ith'in penceresinin önünde durdular. Yanlarında, binicisi olmayan eyerli ve koşumlu bir at vardı. Al•Ith penceresinden gördü onları. Uzun bir bekleyiş oldu. Sonra Al•Ith koyu renk elbisesi içinde, kasvetle, uzun beyaz merdivenin tepesinde belirdi. Sessizce durup askerleri inceledi. Bu şekilde ülkesine gelmeleri, onu kaçıracaklarmış izlenimi veriyordu. Al•Ith onlara, güzelliğini, gücünü, kendi kendine yeterliliğini görmeleri için zaman verdi. Sonra ağır ağır, tek başına basamakları indi. Doğrudan, onun için getirilmiş aygıra yöneldi, gözlerinin içine baktı ve elini yanağına koydu. Bu at Yori'ydi ve o andan itibaren ünlü oldu. Siyah, güzel bir attı, ama askerlerin bindiği atlardan daha olağanüstü değildi. Al•Ith atı selamladıktan sonra ağır eyeri kaldırdı. Onu kucığında tutup bekledi ve adamların yüzlerine teker teker baktı. Sonunda askerlerden biri onun ne istediğini anladı. Al•Ith eyeri ona fırlattı ve adam eyeri yakalarken, atı bu fazladan ağırlığın altında kıpırdandı. Al•Ith kollarını kavuşturmuş onları izlerken, adam komik bir mimikle yüzünü buruşturdu ve arkadaşlarına baktı.

Gücünün ötesinde bir şey deneyen ve başarılı olan akıllı bir çocuk karşısında takınılan türden bir mimikti. Elbette bunu Al•Ith de anladı. Koşum takımını çıkarma işini ağırdan alıp onu da askerlerden birine fırlatarak, anlatmaya çalıştığı şeyi anlamadıklarını gösterdi.

Sonra siyah saçlarını silkeleyerek açtı ve saçları hafifçe beline döküldü. Bizim kadınlarımız çeşitli saç modelleri kullanır, ama örülerek veya başka bir şekilde toplanmış saç silkelenerek açılırsa, bu yas anlamına gelir. Gelgelelim askerler bunu anlamamıştı ve aptal bir hayranlıkla onu seyrediyorlardı; belki de bu jest, şimdi küçük meydanı doldurmaya başlamış olan izleyiciler içindi. Al•Ith askerlere duyduğu küçümseme ve sabırsızlıkla dudak büküyordu. Burada kayda geçirmeliyim ki ondan böyle bir kibir –evet, kibir adını vermek zorundayım– beklememiştik. Bununla ilgili konuştuğumuz zaman, evliliğine duyduğu kızgınlığın belki de Al•Ith'e zarar verdiği konusunda hemfikir olduk.

Saçlarını salmış halde, çakmak çakmak gözlerle orada dikildi ve ağır hareketlerle, başına ve omuzlarına ince siyah bir örtü sardı. Başka bir yas işareti. Gözleri şeffaf siyah tülün ardında parlıyordu. Bir asker onu atına bindirmek için kendi atından inmeye çalıştı, ama o daha yere ayak basamadan Al•Ith atına sıçradı bile. Sonra hayvanı döndürüp dörtnala kaldırdı, bahçelerin arasından doğuya, Dördüncü Kuşakla aramızdaki sınıra doğru sürdü. Askerler de peşinden gitti. Onları izleyen bizlere, askerler Al•Ith'i kovalıyormuş gibi göründü.

Al•Ith şehrimizin dışında atını dizginledi ve yürüttü. Askerler de öyle yaptı. Yol kenarında birikmiş halk onu selamladı ve dik

dik askerlere baktı. Şimdi askerler onu kovalıyormuş gibi görünmüyordu çünkü mahcuptular ve aptal aptal gülümsüyorlardı. Ve yolda bu geçişi izleyenlerin karşısındaki yine o eski Al•Ith idi.

Ülkemizin ortasında bulunan yüksek platodan aşağı, geçitler ve boğazlardan geçerek inilir ve burada hızlı at sürmek mümkün değildir, ama zaten Al•Ith onunla konuşmak isteyen herkes için duruyordu. Birinin onunla konuşmak istediğini fark ettiğinde atını durduruyor, ona yaklaşmasını bekliyordu.

Şimdi askerler farklı bir sebepten dolayı yüzlerini buruşturup homurdanıyordu: Gece çökmeden sınırı geçip kendi yurtlarına varmayı ummuşlardı. Sonunda Al•Ith bir grup daha el sallayarak ona seslendikten sonra arkasındaki askerlerin seslerini yükselttiğini işitti, atını çevirdi, askerlere doğru sürdü ve birkaç adım önlerinde durdu. Askerler telaşla kendi atlarını dizginlediler.

“Sizin sorunuz nedir?” diye sordu. “Küçük çocuklar gibi birbirinize yakınmak yerine bana açık açık söylemeniz daha iyi olmaz mı?”

Bundan hiç hoşlanmadılar ve küçük bir öfke fırtınası yükseldi, komutanları bunu bastırdı.

“Emir aldık,” dedi.

“Sizin geleneklerinize uyacağım,” dedi Al•Ith, “sizin ülkenize geldiğimizde.”

Anlamadıklarını gördü ve açıklamak zorunda kaldı. “Sahip olduğum konumu bana halkım verdi. Bir şey söylemek istediklerini işaret ederlerse, kibirle atımı sürüp geçemem.”

Askerler yine bakiştılar. Komutanlarının yüzündeki sabırsızlık aşikârdı.

“Geleneklerimizi bu şekilde ihlal edip sizinkileri uygulamamı bekleyemezsiniz,” dedi Al•Ith.

“Yanımızda yalnızca tek bir öğüne yetecek kadar acil durum ağıımız var,” dedi adam.

Al•Ith, kulaklarına inanamıyormuş gibi başını hafifçe salladı.

Bunu onları küçümsemek için yapmamıştı, ama askerlere öyle geldi. Atlıların komutanı kızardı ve telaşla ekledi: “Savaş sırasında gerekirse her birimiz günlerce yemek yemeden de durabiliriz.”

“Ben sizden bunu istemedim,” dedi Al•Ith ciddiyle; bu sefer askerlerin işittiği nüktedanlık oldu. Minnetle güldüler, Al•Ith onlara hafifçe gülümsemeyi başardı ve sonra içini çekerek şöyle dedi: “Kendi isteğinizle değil, Tedarikçiler yüzünden burada olduğunuzu biliyorum.”

Ama askerler bunu –onun anlayamadığı bir şekilde– hakaret ve meydan okuma olarak aldı, binicilerin duygularını sezen atlar kıpırdandı ve yana kaçtı.

Al•Ith hafifçe omuzlarını silkti, döndü ve yol kenarında durmuş onu bekleyen genç adamların yanına gitti. Şimdi arkalarında dağlar yükseliyor, önlerinde engin ova uzanıyordu. Güneş dağların yüksek zirvelerinde ışıldıyordu, ova akşam güneşiyle sararmıştı, ama durdukları yer alacakaranlık ve soğuktu. Gençler atının çevresini sardı ve herhangi bir korku veya huşu duygusu duymadan konuştular. Onları izleyen atlıların yüzlerinde kaba bir hayret vardı. Bir genç, atın yanağını okşamak için elini uzatınca, askerlerin hepsi uzun birer nefes vererek bu hareketi ayıpladı. Ama kuşku duyuyorlardı, çelişki içindeydiler. Bu

büyük krallığı ve hükümdarlarını küçümsemeleri imkânsızdı: Bunu yapamayacaklarını biliyorlardı. Ne var ki, burada geçirdikleri her an gördükleri şeyler, neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair kendi görüşleriyle çelişiyordu.

Al•Ith elini kaldırarak gençlere veda etti, bu jest onlara hitaben yapılmış olmasa da arkasındaki adamlar atlarını harekete geçirdi. Al•Ith grubun önünde at sürdü ve ovaya indiklerinde yine döndü.

“Dağları arkanıza alarak, burada kamp kurmanızı öneririm.”

“Öncelikle,” dedi kumandan sertçe –çünkü askerlerinin onun emrini beklemek yerine, düşünmeden Al•Ith’in jestiyle yola çıkmasına sinirlenmişti– “sınıra gelene kadar durmayı düşünmemiştim. İkincisi...” Ama öfkesi onu susturdu.

“Yalnızca öneride bulunuyorum,” dedi Al•Ith. “Sınıra varmak sekiz, dokuz saat alır.”

“Bu hızda, evet.”

“Her hızda. Geceleri ovada çoğunlukla güçlü doğu rüzgârları eser.”

“Hanımefendi! Siz bu adamları ne sanıyorsunuz? Bizi ne sanıyorsunuz?”

“Asker olduğunuzu görüyorum,” dedi Al•Ith. “Ama ben atları düşünerek söyledim. Yorgunlar.”

“Ne emredilirse onu yapacaklar. Tıpkı bizim gibi.”

Vakanüvislerimiz ve sanatçılarımız Al•Ith ve askerler arasındaki bu diyalogdan harika eserler çıkardı. Hikâyelerin bazıları bu noktada başlar. Al•Ith, uzun zorlu yolculuğun ardından başını eğmiş olan atının sırtında dimdik, askerlerin önünde

duruyor. Al•Ith mücevherlerle ışıldayan beyaz eliyle atını okşayarak yatıştırıyor. Fakat Al•Ith sade giyim tarzı, mücevher kullanmaması ve gösterişe kaçmamasıyla tanınırdı! Onu, uzun siyah saçları ve saçlarına harika bir tokayla tutturduğu, rüzgârla savrulan örtüsüyle betimlerler. Yüzü öfkeden çarpılmış komutan ve alaycı askerleri tasvir edilir. Keskin rüzgâr, uçşan renkli bulutlarla ve ovanın neredeyse dümdüz olmuş otlarıyla anlatılır.

Bu resmin içinde her tür küçük hayvan vardır. Al•Ith'in başının üzerinde kuşlar uçuşur. Çocuklarımızın en sevdiği hayvanlardan olan küçük bir geyik, tozlu yola adım atmış ve başını Al•Ith'in atının burnuna uzatmış, onu teselli etmekte veya diğer hayvanların mesajını ona iletmektedir. Bu resimlere genellikle "Al•Ith'in Hayvanları" denir. Bazı hikâyeler, askerlerin kuşları ve geyiği yakalamaya çalışmasından ve Al•Ith'in onları paylaşmasından bahseder.

Yaşanan asıl olayın, askerleri hatta Al•Ith'i bu kadar etkilediğinden kuşkulu olduğumu ifade etmek zorundayım. Askerler yola devam etmek ve anlamadıkları, onları huzursuz eden bu diyardan çıkmak istiyorlardı. Komutan, Al•Ith'ten tavsiye almış gibi görünmek istemese de soğuk rüzgârda saatlerce at sürmek de istemiyordu.

Rüzgâr kendini hissettirmeye başlamıştı bile.

Al•Ith haftalardır olmadığı kadar kendindeydi. Odasına kapanarak yas tutmayı bırakıp yapması gereken şeyler olduğunu görüyordu! Görevlerini ihmal etmişti. Ülkenin dört bir yanından ona mesajlar geldiğini, ama daldığı kara düşüncelerden sıyrılıp onlara yanıt veremediğini hatırladı.

Kendindeki itaatsizliği ve neden olduğu sonuçları görüyordu. Bunu fark edince o barbarlar grubuna ve genç komutana daha nazik davranma ihtiyacı hissetti.

“Bana adını söylemedin,” dedi.

Adam duraksadı. Sonra, “Adım Jarnti,” diye cevap verdi.

“Kralın süvarilerini mi komuta ediyorsun?”

“Tüm güçlerini komuta ediyorum. Kralın buyruđuyla.”

“Özür dilerim.” Al•Ith içini çekti ve askerler bunu duydu. İç çekişini zayıflık olarak kabul ettiler. Al•Ith’le yaşadıkları bu deneyim boyunca, zayıflıkla karşı karşıya kalan barbar mizaçlıların hissettiği zaferi hissetmekten kendilerini alamamışlar ve kudretle karşı karşıya kaldıklarında ezilip büzölme, birbirlerine sokulma ihtiyacı duymuşlardı.

“Birkaç saatliğine yanınızdaki ayrılmak istiyorum,” dedi Al•Ith.

Bunun üzerine hepsi aynı dürtüyle, önderlerinden işaret beklemeden etrafını sardılar. Al•Ith tutsak gibi, grubun ortasında kalmıştı.

“Buna izin veremem,” dedi Jarnti.

“Kraldan aldığınız emirler ne diyor?” diye sordu Al•Ith. Sakin ve sabırlıydı, ama askerlerin işittiği şey boyun eğmeydi.

Ve birden büyük bir kahkaha patladı. Uzun zamandır hissettikleri gerilimi koyuvermişlerdi. Bağırıp çağırarak güldüler ve sesleri arkalarındaki yamaçlarda yankılandı. O gecelik tünemiş olan kuşlar kanatlandı. Yol kenarındaki uzun otların arasına saklanmış hayvanlar gürültü yaparak kaçıştı.

Ben Ata’nın, ordularının komutanına haykırdığı son emir şuydu çünkü: “Gidin ve o ...’yu yakalayıp buraya getirin. Eğer

getiremezseniz ben de sizin...” Belli ki Al•Ith odasında ağlayıp sızlayarak isyan ederken, Ben Ata ordularının kamplarında ileri geri yürüyerek bağırıp çağırılmış, küfürler savurmuştu. Krallarının bu zorunlu evlilik hakkında ne düşündüğünü işitmeyen tek asker kalmamıştı. Dördüncü Kuşağın dört bir köşesindeki her askeri kamp onun derdini paylaşmış, içmiş, gülmüş, bayağı esprilerle şerefe kadeh kaldırmıştı.

Bu sahne de hikâyecilerimizin ve sanatçılarımızın gözdelelerinden biridir. Al•Ith, yorgun atının sırtında, kahkahalar atan zalim adamlardan bir çemberin ortasında duruyor. Ovanın soğuk rüzgârı elbisesini bedenine yapıştırmış. Komutan hayvani bir ifadeyle ona doğru eğilmiş. Al•Ith tehlikede.

Gerçekten de tehlikede idi. Belki tehlikede olduğu tek sefer buydu.

Şimdi gece çökmüştü. Yalnızca arkalarındaki gökyüzünde ışık vardı. Batan güneş, ışınlarını gökkubbeye yolluyor, karlı zirvelere bir parıltı bırakıyordu. Önlerinde uzanan ova karar-mış ve çok uzaklara yerleşim birimlerinin ışıkları saçılmıştı. Geride bıraktıkları plato, köylerimiz ve kasabalarımızla doluydu: kalabalık ve çalışkan bir diyar. Ama şimdi hiçliğin, karanlığın kıyısında duruyor gibi görünüyorlardı. Askerlerin memleketi alçak, genellikle düzdü; kasabalarını asla tepelere, sırtlara kurmuyorlardı. Yükseklerden hoşlanmıyorlardı. Dahası, ileride göreceğimiz gibi, onlara yüksekte korkmaları öğretilmişti. Yüksek zirvelerin arasındaki dehşet verici platodan inmeye can atıyorlardı. Şimdi ovaya inmişlerdi ve düzlükleri yerleşim yerleriyle özdeşleştirdikleri halde, yalnızca boşluk görüyorlardı. Kahkahalarında bir panik tınısı vardı. Dehşet. Kahkahalarını

durduramıyor gibydiler. Ufak tefek Al•Ith aralarında sessizce oturmuş, onların eyerlerinde eğile kalka, korkmuş hayvanlar gibi –Al•Ith öyle düşündü– sesler çıkarmalarını izliyordu.

En sonunda gülmeyi kesmeleri gerekecekti. Nihayet kestiklerindeyse hiçbir şey değişmemişti. Al•Ith hâlâ oradaydı. Gü-rültüleriyle onu etkileyememişlerdi. Hudutsuz karanlık hâlâ önlerinde uzanıyordu.

“Ben Ata’nın emri neydi?” diye sordu Al•Ith yeniden.

Askerler kıs kıs güldü, komutan onlara ters ters baktı, aslında kendi de onlar kadar gülmüştü.

“Emir mi?” diye ısrar etti Al•Ith.

Sessizlik.

“Beni ona götürmeniz, hepsi buydu sanırım.”

Sessizlik.

“En geç yarın beni ona götürmüş olmalısınız.”

Olduğu yerde kaldı. Rüzgâr şimdi ovada uluyordu, öyle ki atlar zor ayakta duruyordu.

Komutan mahcup bir sesle kısa bir emir verdi. Grup, ovanın kenarında kamp kuracak bir yer bulmak üzere dağıldı. Al•Ith ve komutan yorgun atlarının üzerinde oturup onları izledi. Normalde komutan, adamlarının yanında olurdu ama şimdi, emirlere ve talimatlara alışık adamlar ne yapacaklarını bilmez haldeydi. Sonunda, şu yer iş görür, diye seslendi ve hepsi atlarından indi.

Dördüncü Kuşağın alçak, hafif havasına alışık olan atlar buranın yüksekliği yüzünden bitkin düşmüştü ve durdukları yerde titriyordu.

“Şu kayalığın yakınında su var,” dedi Al•Ith. Komutan itiraz

etmedi, askerlerine atları kayalığa götürüp sulamalarını söyledi. Atından indi, Al•Ith de öyle. Bir asker gelip atlarını aldı ve öbürleriyle birlikte suyun başına götürdü. Kayaların arasındaki bir çimenlikte ateş yaktılar. Çimenlerin üzerine aralıklı olarak eyerler yerleştirilmişti, bunlar askerlerin yastığı olacaktı.

Jarnti hâlâ Al•Ith'in yanındaydı. Onunla ne yapacağını bilemiyordu.

Adamlar çantalarından azıklarını çıkarıp yemeye başlamıştı bile. Kurutulmuş etin ekşi, tozlu kokusu. İçkinin keskin kokusu.

Jarnti kızgın bir kahkahayla, “Hanımefendi, askerlerimiz size pek ilginç gelmiş gibi!” dedi. “Sizinkilerden o kadar mı farklılar?”

“Bizim askerimiz yok,” dedi Al•Ith.

Bu sahne de aramızda pek ünlüdür. Büyük bir ateşin aydınlattığı askerler çimenlerin arasında eyerlerine oturmuş, kurutulmuş etlerini yiyor ve mataralarından içki içiyorlar. Diğerleri, kayaların ardındaki dereden su içmiş atları geri getiriyor. Al•Ith bu küçük doğal kalenin girişinde, Jarnti ile birlikte duruyor. Atların yüksek kayalardan oluşmuş bir ağıla kapatılmasını izliyorlar. Atlar aç ve bu gece onlara yemek yok. Al•Ith onlara acıyarak bakıyor. Jarnti bizim ufak tefek, amansız kraliçemize kabadayı gibi tepeden bakıp çalım satıyor.

“Askeriniz yok mu?” dedi Jarnti hayretle. Aslında bu gibi söylentiler öteden beri yaygındı.

“Bizim düşmanımız yok,” dedi Al•Ith. Sonra adama gülümseyerek ekledi, “Sizin var mı?”

Bu Jarnti’yi afallattı.

DORIS LESSING

ARGOS'TAKİ KANOPUS ARŞİVLERİ 2

ÜÇÜNCÜ, DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ KUŞAKLAR ARASINDAKİ

EVLİLİKLER

(ÜÇÜNCÜ KUŞAK VAKANÜVİSLERİNİN ANLATIMIYLA)

Evlilikler, Nobel Ödüllü yazar Doris Lessing'in her biri ayrı ayrı da okunabilen beş kitaplık kült uzay operası "Argos'taki Kanopus Arşivleri" serisinin ikinci cildi. Lessing bu romanında yine olağanüstü bir kozmoloji yaratıyor. Kadın erkek ilişkilerini ve farklı yönetim biçimlerini sorgulayan *Evlilikler*'de anaerkil bir uygarlığın kraliçesi ile ataerkil bir uygarlığın kralı evleniyor.

Elbette bu zıtlık, büyük çatışmalara neden oluyor. Dişil ve eril kozmik güçlerin mücadelesinden kimin galip çıkacağı ise meçhul. Anaerkil uygarlığın kraliçesi Al•lth mi, yarı barbar kral Ben Ata mı? Yoksa bu evliliği en başından beri planlayan üst akıl Tedarikçiler mi? *Evlilikler*, cinsiyet rollerinin ve kadın erkek ilişkilerinin merkezde yer aldığı, bilimkurgu ve fanteziyi, sosyoloji ve siyasetle harmanlayan bir roman.

"Cinsler arasındaki ilişkilerin feminist bir alegorisi. Baştan sona beklenmedikliğin cazibesıyla, kendi anlatısının ve görsel icatlarının hızına teslim olmuş bir imgelemin keşifleriyle dolu."

The New York Times

ISBN: 978-605-2349-15-1

9 786052 349151